

Ministry of Home Affairs and Home Security gezonden zou worden met verzoek, van Buuren vrij te laten. Van 't Sant schreef een concept voor die brief, dat hij parafeerde, gaf dat concept aan Gerbrandy – en er gebeurde niets. Daarbij veronderstellen wij dat de koningin Gerbrandy had doen weten dat zij wenste (dat wenste trouwens ook van 't Sant) dat van Buuren geïnterneerd bleef. Medio november nam Post Uiterweer, een van de twee adjudanten van Dijkhoorn, van Oorschot in de arm die nog allerlei goede bekenden bij MI-5 had: kon hij niet zorgen dat van Buuren vrij kwam? Van Oorschot, die vernomen had dat van 't Sant al een concept geschreven had, zag een oplossing: hij zond Post Uiterweer naar de kamer van Gerbrandy's secretaris Kasteel, liet hem terugkomen met van 't Sants concept, liet daar een afschrift van tikken, zette er 'w.g. van 't Sant' onder, gaf dat afschrift aan een van zijn bekenden bij MI-5 – en 'de volgende morgen' (20 november), aldus van Oorschot, was van Buuren vrij man.¹

Wat van Oorschot gedaan had, was eigenlijk ontoelaatbaar maar de door hem doorgezette oplossing was conform de toezegging die Gerbrandy aan Dijkhoorn en Steenberghe gedaan had, en de minister-president liet de zaak verder rusten, zij het dat hij alle begrip had voor van 't Sants verontwaardiging.² Van Buuren van zijn kant was razend wegens zijn detentie (hij kreeg, aldus Veraart, 'regelmatig het schuim op de mond als hij het had over de manier waarop hij was behandeld'³), Dijkhoorn en Steenberghe namen de oude betrekkingen met van Buuren weer op (men zag hen gedrieën lunchen in een restaurant) – en de koningin nam het zowel Dijkhoorn als Steenberghe kwalijk dat zij zich zo voor van Buuren ingezet hadden.

De zaak van overste Zegers was ernstiger dan die van van Buuren. Ook voor zijn vrijlating gaf Dijkhoorn zich moeite, maar vergeefs. Daar droeg

¹ Getuige J. W. van Oorschot, *Eng.*, dl. IV c, p. 340. ² Naar aanleiding van dit gebeuren heeft de Enquêtecommissie louter op van 't Sants beleid kritiek uitgeoefend: zij meende, 'dat zijn houding, nadat de ministers van defensie en justitie deze internering niet meer noodzakelijk achtten, getuigde van het voeren van een eigen politiek, die hem als dienaar van de Nederlandse regering niet paste.' (a.v., dl. IV a, p. 70)

Die kritiek lijkt ons niet juist: het is Gerbrandy geweest die, zij het op advies van van 't Sant, de vrijlating van van Buuren enkele weken tegengehouden heeft ('in alles heeft . . . de heer van 't Sant mijn sanctie gehad en ik ben verantwoordelijk', had Gerbrandy verklaard (a.v., dl. IV c, p. 1224)) en het zou, dunkt ons, de Enquêtecommissie niet misstaan hebben wanneer zij haar bevreemding had uitgesproken over het optreden van van Oorschot die haar, wat hij gedaan had, zelf in geuren en kleuren had verteld (a.v., p. 340) en wiens relaas door Post Uiterweer was bevestigd. (a.v., p. 1361) ³ Getuige J. A. Veraart, a.v., dl. II c, p. 342.